

Sygn. akt I CSK 772/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Zbigniew Kwaśniewski
SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa Ministra Pracy i Polityki Społecznej - Funduszu
Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych
przeciwko J. L.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 września 2015 r.,
skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 7 maja 2014 r.,

- I. prostuje oznaczenie strony powodowej na Minister Pracy i Polityki Społecznej - Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych**
- II. uchyla zaskarżony wyrok w pkt I w części zasądzającej odsetki ustawowe od kwoty 196.913,93 zł za okres od dnia 2 grudnia 2009 r. do dnia 8 grudnia 2009 r. oraz w pkt II w części oddalającej apelację co do tych odsetek i zmienia zaskarżony wyrok w tym zakresie w ten sposób, że oddala**

**powództwo co do odsetek ustawowych za okres
od dnia 2 grudnia 2009 r. do dnia 8 grudnia 2009 r.
III. oddala skargę kasacyjną w pozostałej części.**

UZASADNIENIE

Strona powodowa Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wniosła o zasądzenie od pozwanego J. L. kwoty 270 400,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi od wskazanych w pozwie dat i kwot. W uzasadnieniu wskazała, że dokonała wypłaty wynagrodzeń ze środków Funduszu dla byłych pracowników „A. Sp. z o.o. ”, w związku z niewypłacalnością tej spółki jako pracodawcy, za co pozwany ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 299 k.s.h.

Pozwany J. L. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa. Podniósł, że dochodzone w pozwie roszczenie dotyczy świadczeń wypłaconych pracownikom A. Sp. z o.o. za okres kiedy nie był już członkiem zarządu spółki.

Wyrokiem z dnia 19 stycznia 2011 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo w całości. Na skutek apelacji strony powodowej wyrokiem z dnia 10 listopada 2011 r. Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Wyrokiem z dnia 12 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego J. L. na rzecz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych łącznie kwotę 263.259,77 zł (dwieście sześćdziesiąt trzy tysiące dwieście pięćdziesiąt dziewięć złotych siedemdziesiąt siedem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od kwot wskazanych w wyroku.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało w przeważającej części na uwzględnienie w oparciu o art. 299 k.s.h., albowiem powód wykazał wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego jako członka zarządu. Ustalił, że w okresie od grudnia 2004 r. do 21 kwietnia 2005 r. pozwany J. L. pełnił funkcję Prezesa Zarządu „A.” sp. z o.o., a prowadzone postępowania egzekucyjne przeciwko spółce okazały się bezskuteczne. Sąd I instancji wskazał, że wysokości wypłaconych pracownikom wynagrodzeń za okres, w którym funkcje prezesa zarządu pełnił pozwany, oraz terminy wypłaconego przez Fundusz wynagrodzenia, okresy za jakie wynagrodzenie zostało wypłacone oraz daty uzyskania tytułu egzekucyjnego stwierdzającego wierzytelność Funduszu względem „A.” sp. z o.o. zostały szczegółowo określone w zestawieniu dołączonym przez powoda do pozwu. Pozwany J. L. nie udowodnił, aby ziściły się przesłanki zwalniające go z odpowiedzialności wskazane w art. 299 § 2 k.s.h.

Wyrokiem z 7 maja 2014 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w części, oddalając powództwo co do kwoty 66.345,84 złotych, a w pozostałym zakresie oddalił apelację pozwanego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew zarzutowi podniesionemu przez apelującego, nie można uznać, aby postępowanie przed Sądem Okręgowym było dotknięte nieważnością. Status prawny powoda określa ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. W dacie wniesienia pozwu Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych posiadał osobowość prawną, jednakże na podstawie art. 29 ust. 3 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. - przepisów wprowadzających ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009, Nr 157, poz. 1241) Fundusz został przekształcony w państwowy fundusz celowy nie posiadający osobowości prawnej. Jednocześnie ustawodawca stworzył konstrukcję prawną polegającą na utworzeniu instytucji dysponenta funduszu tj. ministra właściwego do spraw pracy, który jako organ państwowy posiadający zdolność prawną i sądową, może w stosunku do tak utworzonego funduszu nabywać i zaciągać, jako podmiot prawa, zobowiązania oraz pozywać i być pozywanym - posiada zatem zdolność sądową i procesową. Dodatkowo dysponent Funduszu prowadzi sprawy i występuje w obrocie prawnym pod nazwą: Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z siedzibą (art. 24 ust. 2 i 3 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy). Fundusz ten może być przy tym reprezentowany albo przez właściwego ministra osobiście, albo przez działający w jego imieniu inny organ będący pełnomocnikiem dysponenta funduszu w zakresie udzielonego mu pełnomocnictwa (art. 24 ust. 4). Sąd Apelacyjny uznał, że powodem w sprawie był do końca 2011 r. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - osoba prawna, natomiast od dnia 1 stycznia 2012 r. (data utraty przez fundusz osobowości prawnej) w postępowaniu występował Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, a ściśle występujący w obrocie prawnym pod tą nazwą Minister Pracy i Polityki Społecznej i działający w jego imieniu Marszałek Województwa [...]. Po dniu 1 stycznia 2012 r. działający w imieniu Funduszu Marszałek Województwa [...] wykazał swoją legitymację czynną (przedstawił umocowanie Ministra Pracy i Polityki Społecznej do występowania w sprawie w

imieniu Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych). Pod nazwą Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w przedmiotowej sprawie występował jego dysponent - Minister Pracy i Polityki Społecznej. Apelacja pozwanego okazała się zasadna w części dotyczącej kwoty 66 345,84 zł roszczenia głównego wraz z ustawowymi odsetkami od poszczególnych kwot, albowiem Sąd Okręgowy błędnie ustalił, że ta część dochodzonego w sprawie roszczenia powstała w okresie, w którym J. L. pełnił funkcję członka zarządu „A.” sp. z o.o. Dochodzone przez Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych roszczenie obejmowało wynagrodzenia wypłacone pracownikom spółki za miesiąc kwiecień 2005 r. (wynagrodzenia za miesiąc kwiecień ustalone do dnia 20 kwietnia 2005 r.) w kwocie 66 345,84 zł. Tymczasem zgodnie z art. 85 § 2 k.p. wynagrodzenie za pracę wypłaca się z dołu, niezwłocznie po ustaleniu jego pełnej wysokości, nie później jednak niż w ciągu pierwszych 10 dni następnego miesiąca kalendarzowego. Wynagrodzenia pracowników „A.” Sp. z o.o. za miesiąc kwiecień stały się wymagalne dopiero w maju 2005 r. Biorąc zaś pod uwagę, że pozwany pełnił funkcję prezesa zarządu do dnia 21 kwietnia 2005 r. to roszczenie we wskazanym wyżej zakresie powstało w okresie gdy pozwany nie był już członkiem zarządu „A.” sp. z o.o. Pozwanemu nie można więc przypisać odpowiedzialności na podstawie art. 299 k.s.h. z tytułu wynagrodzeń pracowników „A.” sp. z o.o. wypłaconych za miesiąc kwiecień 2005 r.

Skarga kasacyjna pozwanego została oparta na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania skarżący zarzucił obrazę art. 378 § 1 zd. 2 oraz art. 386 § 3 w zw. z art. 379 pkt 2 k.p.c., art. 199 § 1 pkt 3 i § 2 k.p.c. w zw. z art. 64 § 1 i 1¹ k.p.c. i art. 65 § 1 k.p.c., a także w zw. z art. 24 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy w zw. z art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz art. 91 pkt 2 i art. 99 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych, a także art. 385 k.p.c. w zw. z art. 479¹² § 1 k.p.c. oraz art. 9 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw i w zw. z art. 6 k.p.c., art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 385 w zw. z art. 100 k.p.c., a w ramach

podstawy naruszenia prawa materialnego zarzucił obrazę art. 299 § 1 k.s.h. w zw. z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (oraz poprzednio obowiązującego art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy) i art. 518 § 1 pkt 4 k.c. oraz art. 481 § 1 k.c. W oparciu o te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Najdalej idący zarzut skargi kasacyjnej dotyczący nieważności postępowania nie był uzasadniony. Sąd Apelacyjny w wyroku oznaczył wprawdzie stronę powodową jako Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, jednakże w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazał, że po dniu 1 stycznia 2012 r. powodem był faktycznie dysponent tego funduszu tj. minister właściwy do spraw pracy, który w obrocie występuje jednak pod nazwą Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Nie ulega też wątpliwości, że strona powodowa była prawidłowo reprezentowana i w jej imieniu działał w sprawie należycie umocowany Marszałek Województwa [...]. Nie było zatem podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c. Natomiast okoliczność, że Dysponentem Funduszu jest Minister Pracy i Polityki Społecznej i zgodnie z art. 24 ust 3 pkt 1 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy to Dysponent Funduszu może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania oraz pozywać i być pozywanym, należało na podstawie art. 350 § 1 k.p.c. sprostować jedynie oznaczenie strony powodowej na Minister Pracy i Polityki Społecznej - Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Nieuzasadniony był również zarzut naruszenia art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz zarzut naruszenia art. 479¹² § 1 k.p.c. Wbrew twierdzeniu skarżącego uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zostało sporządzone w sposób, który uniemożliwia jego kontrolę kasacyjną. Zastrzeżenia skarżącego

dotyczyły sprzeczności między oznaczeniem strony powodowej w wyroku i jego uzasadnieniu, co jak wyżej wskazano nie miało w rzeczywistości miejsca oraz sprzeczności w powołaniu podstawy odpowiedzialności pozwanego. Sprzeczność w tym zakresie faktycznie także nie miała miejsca. Sąd Apelacyjny wskazał bowiem wyraźnie, że podstawą odpowiedzialności pozwanego był art. 299 § 1 k.s.h. Sąd Apelacyjny rozpoznając zarzut naruszenia art. 479¹² § 1 k.p.c. stwierdził jednoznacznie, że powód udokumentował wysokość dochodzonego dokumentami załączonymi do pozwu. Nie można zatem podzielić stanowiska skarżącego, że rozstrzygnięcie zostało oparte o sprekludowane dowody, z tego względu, że strona powodowa w toku postępowania złożyła dodatkowo inne dokumenty wykazujące wysokość świadczeń wypłaconych pracownikom. Sąd Apelacyjny podkreślił przy tym, że pozwany w odpowiedzi na pozew nie kwestionował dokonania wypłaty wynagrodzeń ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, a powód zastrzegł w pozwie, że w przypadku kwestionowania przez pozwanego faktu wypłaty świadczeń złoży dokumentację źródłową. Sąd Apelacyjny stwierdził zasadnie, że obowiązek zgłoszenia w pozwie wszystkich dowodów nie jest jednoznaczny z obowiązkiem ich dołączenia do pozwu.

Pozbawiony uzasadnionych podstaw był zarzut naruszenia art. 299 § 1 k.s.h., art. 23 ust 1 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy oraz art. 518 § 1 pkt 4 k.c. przez uznanie, że pozwany odpowiada za świadczenia wypłacone przez stronę powodową począwszy od dnia 6 grudnia 2005 r. w sytuacji, gdy powód przestał być członkiem zarządu spółki z dniem 21 kwietnia 2005 r. Nie ulega wątpliwości, że powództwo zostało uwzględnione w części obejmującej świadczenia pracownicze należne zatrudnionym w spółce pracownikom za okres, w którym pozwany był prezesem zarządu spółki. Wypłata tych świadczeń już po dacie ustąpienia pozwanego z tej funkcji nie zwalnia go od odpowiedzialności w tym zakresie. Sąd Apelacyjny przyjął zasadnie, że odpowiedzialność na podstawie art. 299 k.s.h. ponoszą osoby będące członkami zarządu „w czasie istnienia zobowiązania, którego egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna” tj. rozstrzygający jest moment, w którym istniało zobowiązanie ze stosunku pracy, które wobec bezskuteczności egzekucji

wobec spółki, zostało spełnione przez Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Uzasadniony był natomiast zarzut naruszenia art. 481 k.c. Skoro wezwanie do zapłaty należności dochodzonej pozwem zostało pozwanemu doręczone w dniu 1 grudnia 2009 r., to nie było podstaw do zasądzenia odsetek ustawowych od uwzględnionej części powództwa za okres od dnia 2 grudnia 2009 r. do dnia 8 grudnia 2009 r. W tej części zaskarżony wyrok na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. został uchylony a powództwo dotyczące odsetek ustawowych za wskazany wyżej okres zostało oddalone.

W pozostałej części skarga kasacyjna była pozbawiona uzasadnionych podstaw i podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

kc